

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ВІВЧАРСТВА**

Галузь знань 20 – «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: Туринський В.М. – професор, доктор с.-г. н., професор

Богданова Н.В. – доцент, кандидат с.-г. н., доцент

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна передбачає вивчення біологічних особливостей овець; технологій виробництва, первинної і поглибленої переробки продукції вівчарства: вовни, баранини, молока, смушків, овчин та шкірсировини; порід овець різних виробничих напрямів, їх використання в сучасних умовах національного і світового ринку; особливостей організації племінної роботи в господарствах різного типу; принципів формування маточних отар; формування групи баранів-плідників; утримання і догляд стада овець; структурної схеми формування конкурентоспроможного виробництва і переробки продукції вівчарства України; питань організації роботи агропромислових комплексів у вівчарстві, системи фермерських господарств.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Освітня програма	«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	7	7
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	30 год.	-
Самостійна робота	105 год.	148 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Викладення навчальної дисципліни “Технологія виробництва продукції вівчарства” має на меті дати студентам систему теоретичних знань і практичних навичок з розведення, відтворення, годівлі та утримання овець; технологій виробництва, первинної і поглибленої переробки продукції вівчарства: вовни, баранини, молока, смушків, овчин та шкірсировини; закласти наукові основи формування конкурентоспроможного напрямку в господарствах різних форм власності та підпорядкування.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва.

СК 6. Здатність застосовувати базові знання з економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

СК 11. Здатність застосовувати знання з морфології, фізіології та біохімії різних видів тварин для ефективного ведення технології виробництва і переробки їх продукції.

СК 12. Здатність організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва.

СК 13. Здатність аналізувати господарську діяльність підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-5. Контролювати якість виконуваних робіт.

ПРН-10. Застосовувати нормовану годівлю тварин.

ПРН-12. Наслідувати основні принципи економіки, організації та менеджменту у виробництві та переробці продукції тваринництва.

ПРН-16. Впроваджувати знання з морфології, фізіології та біохімії тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-17. Організовувати та управляти технологічним процесом переробки продукції тваринництва.

ПРН-18. Аналізувати господарську діяльність тваринницького підприємства, вести первинний облік матеріальних цінностей, основних засобів, праці та її оплати;

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Продукція вівчарства														
Тема 1. Вівчарство як напрям тваринництва і система знань про виробництво продукції овець	1	4	2		2			24						26
Тема 2. Якісні властивості вовни та використання їх в системі оцінки і переробки сировини	2	8	-		8									
Тема 3. М'ясна продуктивність овець	3	1	1		-									
Тема 4. Молочна продуктивність овець	4	1	1		-									
Тема 5. Смушкова та овчинна продуктивність овець	5	2	-		2									
Разом за модулем 1	40		4	-	12	-	24	26	-	-	-	-	26	
Модуль 2. Селекція овець														
Тема 6. Теоретичні основи селекції. Походження, одомашнення та доместикаційні зміни овець	6	2	2		-			26						40
Тема 7. Конституція та екстер'єр овець	7	2	2		-									
Тема 8. Бонітування овець. Особливості племінної роботи в господарствах різних категорій	8	6	2		4									
Тема 9. Відбір і оцінка баранів-плідників за якістю нащадків	9	2	-		2									
Разом за модулем 2	38		4	-	8	-	26	40	-	-	-	-	40	
Модуль 3. Технологія вівчарства														
Тема. 10. Технологія відтворення стада овець	10	2	2		-			55						84
Тема 11. Структура і рух стада овець як основа розробки програм виробництва продукції овець	11	4	-		4									
Тема 12. Годівля стада овець	12	4	2		2									
Тема 13. Технологія утримання і догляд стада овець	13	1	1		-									

Тема 14. Одержання, первинна обробка і переробка продукції овець	14	2	-		2							
Тема 15. Сучасні системи ведення високотехнологічного вівчарства. Менеджмент та економіка в умовах національного та світового ринків	15	4	2		2			2	2	-		
Разом за модулем 3	72	7	-	10	-	55	86	2	-	-	-	84
Усього годин	150	15	-	30	-	105	150	2	-	-	-	148

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вівчарство як галузь сільського господарства і система знань про виробництво продукції овець	2
2	М'ясна продуктивність овець	1
3	Молочна продуктивність овець	2
4	Теоретичні основи селекції. Походження, одомашнення та доместикаційні зміни овець	2
5	Бонітування овець	2
6	Технологія відтворення овець	2
7	Утримання і догляд стада овець	2
8	Одержання, первинна обробка і переробка продукції овець	2
	Усього годин	15

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Продукція вівчарства		
1	Гістологічна будова вовни. Типи елементарних волокон	1
2	Будова руна. Види вовни	4
3	Класування вовни. Визначення виходу чистого волокна і реалізаційної ціни вовни	1
4	Товарна оцінка смушків і овчин	2
5	Оцінювання м'ясної продуктивності овець	2
6	Оцінювання молочної продуктивності овець	2
Модуль 2. Селекція овець		
7	Конституція овець та способи її оцінювання. Екстер'єр та інтер'єр овець	4
8	Бонітування овець. Аналіз і використання результатів бонітування для селекційних і технологічних цілей	4
Модуль 3. Технологія вівчарства		
9	Структура і рух стада овець як основа розробки програм виробництва продукції овець	4
10	Проектування необхідної кількості приміщень, кормових майданчиків (базів), машин, обладнання і робочої сили для обслуговування овець впродовж року	4
11	Визначення економічної ефективності виробництва продукції вівчарства	2
	Усього годин	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Продукція вівчарства		
1	Про фахову діяльність вівчарства	2
2	Поняття про вовну і її якісні властивості як основу цінності виробів з вовни	2
3	Кількісні показники вовнової продуктивності овець	2
4	Формування якісних і кількісних показників вовнової продуктивності овець	2
5	Овчинна продуктивність овець. Характеристика різних груп овчин. Вади овчин	2
6	М'ясна продуктивність овець. Особливості баранини	2
7	Молочна продуктивність овець. Молоко овець як харчовий продукт	2
Модуль 2. Селекція овець		
8	Теоретичні основи селекції овець	2
9	Походження, одомашнення та доместикаційні зміни овець	2
10	Продуктивні особливості овець	2
11	Зоологічна і виробнича класифікація овець	2
12	Тонкорунні породи овець. Зони породного районування	2
13	Напівтонкорунні породи овець. Зони породного районування	2
14	Напівгрубововнові породи овець. Зони породного районування	2
15	Грубововнові породи овець. Зони породного районування	2
16	Походження і продуктивність спеціалізованих порід овець	2
Модуль 3. Технологія вівчарства		
17	Структурні компоненти технології: спосіб виробництва і процес виробництва	4
18	Суягність, підготовка і проведення ягніння вівцематок	5
19	Технологія вирощування ягнят від народження до відлучення	5
20	Технологія вирощування молодняка після відлучення від маток	5
21	Культурні довголітні пасовища для овець	3
22	Інтенсивне вирощування молодняка і нагул (відгодівля) дорослих овець	5
23	Механізація процесу годівлі і напування овець	3
24	Механізація прибирання гною	3
25	Механізація стриження овець	3
26	Утримання і догляд овець у зимовий період року	5
27	Утримання і догляд овець у літній період року	4
28	Використання собак при утриманні і догляді овець	3
29	Одержання, первинна обробка і переробка продукції овець	6
30	Підготовка овець до стриження. Методи стриження	4
31	Загальні принципи профілактики хвороб	3
32	Доїння овець і переробка молока	5
33	Забій ягнят на смушки, консервування і вичинювання смушок	3
34	Забій овець на м'ясо	3
35	Економіка вівчарства в сучасних умовах національного і світового ринку	3
Усього годин		105

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист лабораторних робіт.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);;
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Продукція вівчарства		
Лабораторна робота 1. Гістологічна будова вовни. Типи елементарних волокон	ПРН 1, 5, 10, 16, 20. У тому числі виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва; контролювати якість виконуваних робіт: вміти визначати види вовни за комплексом властивостей елементарних волокон; розуміти механізм формування настригу чистої вовни; визначати вихід чистого волокна і реалізаційну ціну вовни. Знати теоретичні основи формування смушка в онтогенезі овець та основні ознаки овчинної і смушкової продуктивності; вміти класифікувати овечі шкури, визначати їх вади; визначати придатність сировини для переробки. Знати теоретичні основи формування м'ясної продуктивності овець; вплив віку, породи, типу тварин і годівлі тварин на показники м'ясної продуктивності овець; особливості баранини; вміти визначати, оцінювати й аналізувати показники м'ясної продуктивності овець.	10
Лабораторна робота 2-3. Будова руна. Види вовни. Класування вовни.		10
Лабораторна робота 4. Товарна оцінка смушків і овчин		10
Лабораторна робота 5. Оцінювання м'ясної продуктивності овець		10
Лабораторна робота 6. Оцінювання молочної продуктивності овець		10
Самостійна робота 1.	Знати харчову цінність овечого молока, ознаки молочної продуктивності овець та фактори, що їх обумовлюють; вміти здійснювати облік та аналіз показників молочної продуктивності овець; контролювати умови доїння, гігієну вимені, якість молока та дотримання технологічних регламентів, стандартів.	20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100

Модуль 2. Селекція овець		
Лабораторна робота 7. Конституція овець та способи її оцінювання. Екстер'єр та інтер'єр овець.	ПРН 5, 10, 16. У тому числі впроваджувати знання з морфології, фізіології та біохімії тварин у технологічний процес виробництва і переробки продукції тваринництва: знати біологічні, продуктивні і конституційні особливості овець; вміти оцінювати екстер'єр овець; аналізувати зв'язок між конституцією, екстер'єром, здоров'ям і продуктивністю овець. Знати основні селекційні ознаки овець різних виробничих напрямів. Розрізняти вікові і календарні строки бонітування овець. Вміти бонітувати овець, організовувати племпродажі, виставки та аукціони тварин. Уміти проводити відбір ремонтних баранів для вирощування і оцінки за якістю нащадків; попередню оцінку баранчиків на час відлучення та основну оцінку баранів-плідників за продуктивністю нащадків у річному віці.	10
Лабораторна робота 8-9. Бонітування овець. Аналіз і використання результатів бонітування для селекційних і технологічних цілей		20
Лабораторна робота 10. Відбір і оцінка баранів-плідників за якістю нащадків		10
Самостійна робота 2.		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Технологія вівчарства		
Лабораторна робота 11-12. Структура і рух стада овець різних виробничих напрямів	ПРН 1, 5, 10, 16, 17. У тому числі виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва; контролювати якість виконуваних робіт: знати біологічні параметри відтворення стада овець; основні принципи формування маточних отар і груп баранів-плідників; вміти здійснювати розрахунки щодо руху стада овець; опанувати методику розрахунків виробництва баранини, можливостей збільшення виробництва продукції за рахунок удосконалення структури стада і підвищення багатоплідності маток. Знати загальні біологічні особливості овець, що визначають зоогігієнічні вимоги до системи утримання і догляду овець різних статевих і вікових груп; упроваджувати ресурсозберігаючі прийоми й методи у виробничому процесі; вміти визначати показники економічної ефективності вівчарства; планувати розвиток та рентабельне ведення галузі.	10
Лабораторна робота 13. Проектування виробництва вовни і баранини по стадах овець різних виробничих напрямів		10
Лабораторна робота 14. Проектування необхідної кількості приміщень, кормових майданчиків (базів), машин, обладнання і робочої сили для обслуговування овець впродовж року		10
Лабораторна 15. Визначення економічної ефективності виробництва продукції вівчарства		10
Самостійна робота 3.		30
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	(M1 + M2 + M3)/5*0,7 ≤ 70	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Технологія виробництва продукції вівчарства» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/mod/page/view.php?id=111376>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Технологія виробництва продукції вівчарства : навчальний посібник / В.М. Туринський та ін. Дніпро : Лібра, 2023. 434 с.
2. Технологія виробництва продукції вівчарства : навчальний посібник / В.І. Похил та ін. Київ : ЦП "Компринт", 2022. 256 с.
3. Інструкція з бонітування овець. Інструкція з ведення племінного обліку у вівчарстві та козівництві / [Д.М. Микитюк, А.М. Литовченко, О.В. Білоус та ін.]; Державний науково-виробничий концерн "Селекція". Київ, 2003. 154 с. *Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10 лютого 2017 року N 50, від 28 лютого 2018 року N 104.* URL: <https://ips.ligazakon.net/document/reg8000>
4. Технологія виробництва продукції вівчарства. URL: http://nubip.edu.ua/sites/default/files/u104/Підручник%20Технологія%20виробництва%20продукції%20вівчарства_0.pdf

Додаткова література:

5. Вівчарство України : монографія. Київ : Аграрна наука, 2017. 614 с.
6. Ліпіди шкіри та вовни овець, їх роль у процесах вовноутворення і збереженні природних властивостей волокон. / П. В Стапай та ін. Львів, 2019. 335 с.
7. Забій ягнят на смушки, консервування і вичинювання шкурок. URL: <http://buklib.net/books/36099/>

8. Штомпель М.В. Технологія виробництва продукції вівчарства. *Технологія виробництва продукції тваринництва* / за ред. О.Т. Бусенка. Київ: Вища освіта, 2015. С. 278-319.
9. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин : навчальний посібник /І. І. Ібатулін та ін. Київ, 2014. 422 с.
10. Pomitun, I.A., Kosova, N.O. & Pankiv, L.P. (2021). Features of the adaptive reaction of the sheep related to meat productivity of different ecogenesis. *The Scientific and Technical Bulletin of the Institute of Animal Science NAAS of Ukraine*, 126, 112-120. doi: [10.32900/2312-8402-2021-126-112-120](https://doi.org/10.32900/2312-8402-2021-126-112-120).
11. Tyrunskiy V., Bogdanova N., Lyutskanov P. (2023). Protective properties of the fleece of Taurian ewes of the Askanian fine fleece breed depending on the breeding differentiation rank. *Animal Science and Food Technology*, 14(2), 76-88. doi: 10.31548/animal.2.2023.76. <https://animalscience.com.ua/uk/journals/tom-14-2-2023>
12. Turynskiy V.M., Bogdanova K.S., Bogdanova N.V. (2020). Dynamics of Lamb and Sheep Milk Production in the World and Ukraine. *Animal science and food technology* Vol. 11, № 3. <https://doi.org/10.31548/animal2020.03.084>
<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnologiya/article/view/14493>
13. Помітун, І.А., Косова, Н.О., та Паньків, Л.П. (2021). Особливості адаптивної реакції овець, пов'язані з м'ясною продуктивністю різного екогенезу. *Науково-технічний вісник Інституту тваринництва НААН України*, 126, 112–120. DOI: 10.32900/2312-8402-2021-126-112-120.
14. AL-Jaryan, I. L., AL-Thuwaini, T. M., Merzah, L. H., & Alkhammas, A. H. (2023). Reproductive Physiology and Advanced Technologies in Sheep Reproduction. *Reviews in Agricultural Science*, 11(0), 171–180. doi:10.7831/ras.11.0_171
15. Похил, В. І., Похил, О. М., & Миколайчук, Л. П. (2021). Методологічні основи формування м'ясного вівчарства України. Розвиток Придніпровського регіону: агроекологічний аспект: монографія / Під заг. ред. Проф. А. С. Кобця; відпов. ред.: проф. Д. М. Онопрієнко та ін. Дніпро: Ліра, 632-649.